

Uluslararası Spor Organizasyonları

Erdem Ayyıldız¹

Özet

Bu çalışmanın amacı ülkeler için uluslararası spor organizasyonların sağlayacağı etkileri incelemeyi amaçlamaktadır. Uluslararası spor organizasyonları dünya genelinde önemli etkilere sahip olan büyük çaplı etkinlikler olarak görülmektedir. Özellikle Olimpiyat Oyunları gibi geniş bir izleyici ve yarışmacı kitlesine sahip olan ve 4 yılda bir farklı ülkelerin ev sahipliğinde gerçekleşen uluslararası spor organizasyonu hem düzenleyici hemde katılımcı ülkeler için önemi çok yüksektir. Bu önem derecesinin nedenlerini çalışmada yer verilerek alt başlıklar halinde incelenmiştir. Sonuç olarak, uluslararası spor organizasyonları hem politik hem sağlık hem ekonomik hemde kültürel kaynaşma gibi bir çok unsura etki etmektedir. Ülkeler bu etkilerden maksimum fayda sağlayabilmek için gerekli çalışmalar yapmaktadır. Özellikle iyi planlamalar sonucunda yüksek faydalar elde edilirken, planmanın kötü olması ülkeler için spor dezavantajlı etkilere sahip olabilmektedir.

1. Uluslararası Spor Organizasyonları

Uluslararası spor organizasyonları ülkeler açısından önemli bir ekonomik araç olarak kullanılmanın yanı sıra kültürel ve sosyal yönde güçlü yönleri bulunmaktadır. Ancak bu organizasyonlar sadece kültürel, ekonomik ve sosyal yönden değerlendirilmemelidir. Aynı zamanda politik açıdan da önemli bir araçtır. Uluslararası spor organizasyonları özellikle diplomasi açısından ülkelerin ilişkilerin pekiştirici önemli bir güce sahiptir. Bu sürecin iyi yönetilmesi ve uygulanmasında önemli bir yönetsel güce sahip olmasını gerektirir. Çünkü spor organizasyonlarının sadece uygulanması değil elde edilecek başarılarla ülke prestiji açısından önemli olacaktır. Bu nedenle uluslararası spor organizasyonları süreci çok kapsamlı bir şekilde ele alınarak yürütülmesi gerekmektedir.

1 Doç. Dr., Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, eayyildiz@nku.edu.tr
ORCID: 0000-0002-0805-1529

1.1. Uluslararası Spor Organizasyonlarının Tanımı ve Önemi

Dünyanın farklı yerlerinden sporcuların ülkelerini temsil etmek amacıyla katıldıkları büyük etkinliklere uluslararası spor organizasyonları olarak tanımlayabiliriz. Bu organizasyonlar uluslararası spor örgütleri tarafından düzenlenen (Dünya Güreş Birliği, Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği, Uluslararası Olimpiyat Komitesi vb.) geniş çaptaki organizasyonlardır. Bu organizasyonlardan Dünya Kupaları, Olimpiyat Oyunları, Formula 1 vb. yarışlarını örnek olarak gösterebiliriz.

Temel Özellikleri:

Uluslararası spor organizasyonlarının temel özelliklerini dört kategoride birleştirebiliriz.

- 1. Evrensel Katılım:** Dünyanın farklı noktalarından gelen sporcuların katılımına açık bir yapısı bulunmaktadır. Bu sporcular uluslararası spor organizasyonlarında ya kendi takımlarını ya da ülke bayraklarını temsil etmektedirler.
- 2. Uluslararası Düzenleyici Spor Örgütleri:** Uluslararası spor örgütleri, uluslararası spor organizasyonlarının ve ilgili branşın kurallarının düzenlenmesinde etkin rol oynamaktadır.
- 3. Büyük Ölçekli Spor Organizasyonları:** Bu organizasyonlar ülkeler için önemli bir ekonomik gelir sağlayıcıdır. Ayrıca sosyal ve kültürel yönü bakımından da etkilidir. Düzenlenen bu spor etkinlikleriyle dünyanın farklı noktalarından yarışmacılar ve izleyiciler ev sahibi ülkede bir kaynaşma içerisinde bulunmaktadırlar.
- 4. Kapsayıcılık:** Uluslararası spor organizasyonları kapsayıcılık bakımından sadece sporcu ve izleyicilere sahip değildir. Aynı zamanda medya, sponsorlar ve ülkelerin diplomatik ilişkileri açısından da fayda sağlayıcı bir araç olarak görülmektedir. Ayyıldız ve ark., (2023), Ayyıldız ve Kayabeşler (2022) medyanın spora katılım açısından etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Amaç ve Faydalar:

- **Sporun Gelişmesi:** İlgili spor branşlarının dünya genelinde gelişmesi ve tanıtılmasında uluslararası spor organizasyonları önemli rol oynamaktadır.
- **Kültürel ve Sosyal Etkileşim:** Ülkeler arasında bir kültürel etkileşim yaratan uluslararası spor organizasyonları, toplumların birbirini tanıma, dostluk ve kardeşlik duygusunu peşitirme açısından önemli

bir araçtır. Bu organizasyonlar sayesinde ülkeler ve toplumlar birbirini daha iyi tanıyabilmektedir.

- **Ekonomik Katkı:** Günümüzde spor organizasyonları hem ülkelerin tanıtımı, hem turizm hemde alt yapı yatırımları vb. birçok alanda önemli katkı sağlamaktadır. Bu durumda ülkelerin spor organizasyonlarına ev sahipliği yapması için teşvik edici bir unsurdur.

1.2. Ekonomik Etkiler

Büyük ekonomik fırsatlar sunan uluslararası spor organizasyonları, bu etkilere iyi yönetim sayesinde ulaşabilmektedir. Çünkü bu organizasyonlar garanti ekonomik fayda sağlayıcı etkinlikler değildir. Bu etkilerin hem pozitif anlamda hemde kıt kaynaklarla maksimum verime ulaşabilmesi için iyi bir şekilde yönetilmesi ve kaynakların etkin kullanılması büyük önem arz etmektedir (Geeraert, Alm ve Groll, 2014). Bu organizasyonlar etkin kullanılmayan harcamaların ve yatırımların nasıl bir ekonomik facia yarattığının en büyük örneği 2004 Atina Olimpiyat Oyunları gösterilebilir. Bu organizasyon da Atina yönetimi etkin olmayan bir harcama yaparak ilerleyen zamanlarda ekonomik problemler yaşamasında Olimpiyat Oyunlarındaki harcamalarda önemli rol oynadığı düşünülmektedir (Zimbalist, 2020).

1.3.Kültürel ve Sosyal Etkiler

Ailenin spor davranışlarını etkilemedeki rolü yaygın olarak kabul edilmektedir. Ailenin uluslararası kalkınma bağlamlarında faaliyet gösteren spor programlarına gençlerin tepkilerininin nasıl etkilediğini incelemek ve bu bilgi birikimini genişletmek spor kültürü için önemli bir unsur olarak görülmektedir. Ailenin sosyal bir kurum olarak merkezi rolünü kabul etmek gerekmektedir. Ailenin kültürel önemini ve özgüllüğünü ve bunun sosyal değişimi teşvik etmeyi amaçlayan spor programları için önemini yadsınamaz bir gerçektir. Hindistan, Zambiya ve Brezilya'daki çalışmalardan elde edilen ampirik verilerden yararlanarak, ailelerin üç spor programıyla ilişkili olarak oynadıkları çoklu ve çelişkili roller analiz edildiğinde, ailelerin programların olumlu etkisini destekleyebildikleri ve hatta genişletebildikleri, ancak bunlara karşı bazen olumsuz tavır sergiledikleri ve bazı durumlarda bu tür girişimlerin hafifletmeye çalıştığı sorunların kaynağı bile olabilecekleri gösterilmektedir. Gençlerin spora ilişkin deneyimlerini ve tepkilerini aile bağlamları içinde konumlandırmanın, uluslararası kalkınma programlarının faaliyet gösterdiği sosyal ve kültürel çevreyi daha iyi anlamada önemli bir adım olduğu sonucuna varılmaktadır (Kay ve Spaaij, 2012).

Uluslararası spor organizasyonları, hem kendi ülke vatandaşına hemde diğer ülkelerin vatandaşlarıyla zengin bir kültürel etkileşim ortamı sağlamaktadır. Bu davranışlar farklı ülkelerin birbirini anlamada önemli bir katkı sağlayıcı olmasına sebep vermektedir (Toohey ve Beaton, 2017).

1.4. Altyapı ve Şehirleşme Üzerindeki Etkiler

Uluslararası spor organizasyonlarının en büyük etkilerinden birisi tartışmasız alt yapı proje destekleridir. Özellikle büyük spor organizasyonlarında (Olimpiyat Oyunları gibi) sağlanan finansal destek ve alt yapı desteği ev sahibi ülkeye önemli bir katkı sağlayıcıdır. Bu etkinliklerin sağladığı faydalar arasında konaklamadan ulaşım, spor tesislerinden diğer alt yapı hizmetlerine kadar bir çok fayda sağlayıcı ekonomik etkisi bulunmaktadır (Essex ve Chalkley, 2010). Ancak bu alt yapı harcamaların bazen beklenen harcamaların çok üzerinde olabiliyor. Buna örnek vermek gerekirse 1976 Montreal Olimpiyatları'nda planlamanın iyi bir şekilde yapılmaması ve kaynakların doğru kullanılmaması ekonomik olarak Montreal şehrini zor duruma sokmuş ve yıllarca borç ödemek zorunda bırakmıştır. Bu durumun temel nedeni alınan ekonomik desteğin ve planlamanın iyi bir şekilde yapılmamış olması ve sonuç olarak ekonomik problemlerin ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Bu nedenle uluslararası spor organizasyonlarından el edilen yatırımların iyi bir şekilde planlanması önemli bir husus olarak görülmektedir (Toohey ve Beaton, 2017).

1.5. Çevresel Etkiler

Kentsel sürdürülebilirlik zorluğuna tipik yanıtlar vardır ve kalkınma ilkeleri bu nedenle sürekli gelişmektedir. Ayrıca plan yapıcılar, plan yapımında çevresel veya sürdürülebilirlik faktörlerinin açıkça dikkate alınmasını sağlamak için sürdürülebilirlik değerlendirmesi gibi karar alma süreçlerinde yeni girişimleri benimsemeye istekli olmuşlardır. Kentsel sürdürülebilir kalkınmayı çevreleyen söylemlere rağmen, değişimin pratikte yeterince hızlı gerçekleştiğini gösteren çok az kanıt vardır. Mekansal plan yapıcılar ve ekonomik kalkınma, turizm veya ulaşım profesyonelleri gibi birlikte çalıştıkları kişiler ise daha sürdürülebilir kentsel formların nasıl sağlanacağı konusunda net fikirlerden yoksun bir şekilde hareket edebilirler (Collins ve Flynn, 2005).

Spor ile doğal çevre arasındaki ilişkinin öneminin kabulü, Norveç'in Lillehammer kentinde düzenlenen 1994 Kış Olimpiyatları'na kadar uzanmaktadır. Bu olimpiyatlarda ilk kez çevre üzerindeki olumsuz etkilerle ilgili endişeler, tesislerin inşasının dikkatlice planlanmasıyla ele alınmıştır. Düzenleme Komitesi, Oyunların çevre dostu olmasını sağlamak için 20'den

fazla sürdürülebilirlik projesi başlatmıştır. 1994 Olimpiyatları uzun vadeli bir miras oluşturmuş ve yaygın olarak ilk “Yeşil Oyunlar” olarak kabul edilmiştir. O zamandan beri spor endüstrisi harekete geçmeye karar vermiş ve spor tesisleri ve etkinlikleriyle ilişkili çevresel etkiyi azaltmak için stratejiler geliştirmeye başlamıştır. Sporun sürdürülebilir yönetimi konusundaki bu endişe, iki tür çevresel girişimi tetiklemiştir: sporun ekolojik ayak izini azaltmak ve sporu çevresel farkındalığı artırmanın bir yolu olarak kullanmak (Trendafilova ve ark., 2014).

Spor ve çevre üzerine odaklanan akademik çalışmalar son 15 yılda istikrarlı bir şekilde büyüdü ve Lenskyj’in çalışması spor ve çevre arasındaki karmaşık ilişkiyi inceleyen ilk çalışma oldu. Sporun daha çevre dostu hale geldiğini kabul etmek gerekir, ancak spor tesislerinin inşasında habitat tahribatı ve motor sporlarında yakıt kullanımı gibi spor faaliyetlerinin olumsuz çevresel etkileri konusunda hala endişeler var. Tesislerin inşasında önemli bir gelişme, ABD Yeşil Bina Konseyi tarafından kurulan ve yeşil tasarımın uygulanması için bir çerçeve sağlayan uluslararası alanda tanınan bir işaret olan Enerji ve Çevresel Tasarımda Liderlik’in (LEED) kurulması oldu. 16 büyük Kuzey Amerika spor tesisi üzerinde yapılan bir çalışmanın sonuçları, spor tesisi yöneticilerinin çevresel sürdürülebilirliğini ele almak zorunda oldukları sonucuna vardı. Birçok tesis, bu yeni odağı ele almak için resmi ve gayri resmi çevre sistemleri uyguladı ve çevresel performans gelişmelerinin çoğu elektrik tasarrufu ve geri dönüşüm etrafında dönüyordu (Trendafilova ve ark., 2014).

Spor organizasyonları özellikle 21. yüzyılda daha fazla tartışılmaya başlanmıştır. Bu tür etkinliklerin tartışmaya açık olmasının en önemli sebeplerinden birisi karbon ayak izi ve doğal bazı alanların zarar görmesinden kaynaklandığının yaygın düşüncesindedir. Örnek vermek gerekirse, 2008 Pekin Olimpiyat Oyunlarından önce yapılan çalışmalar şehirdeki hava kirliliğini ciddi bir problem seviyesine getirmişti. Çin Halk Cumhuriyeti devlet yöneticileri bu problemi çözmek için radikal adımlar atma yoluna girmiştir (Li, 2011).

Büyük spor organizasyonlarının çevresel etkileri, son yıllarda daha fazla tartışılmaya başlanmıştır. Bu tür etkinlikler, büyük bir karbon ayak izi bırakabilir ve doğal alanların tahrip edilmesine yol açabilir. Örneğin, 2008 Pekin Olimpiyatları öncesinde, şehirdeki hava kirliliği seviyeleri ciddi bir sorun haline gelmişti ve hükümet bu sorunu çözmek için radikal önlemler almak zorunda kalmıştı (Li, 2010). Spor organizasyonlarının bu yıkıcı etkisi hem ülkeler hemde iklimle ilgili ulusal ve uluslararası örgütler spor organizasyonlarının çevresel etkileri hakkında çağrılarda bulunmuştur.

2. Sonuç

Olimpiyatlardaki sürdürülebilirlik de zamanla önemli ölçüde azaldı. Soçi'deki 2014 Kış Oyunları ve Rio de Janeiro'daki 2016 Yaz Oyunları gibi bazı son Olimpiyat Oyunları'nın sürdürülebilirliği çok zayıf durumda olduğu söylenmektedir. Bu, en azından 2010'lardan beri sürdürülebilir Oyunlar düzenlemenin çokça duyurulan önceliğine rağmen böyle düşünülmektedir. Olimpiyat gösterisinin gücü şu anda küresel ekonomik üretimin sürdürülemez biçimlerini dönüştürmek için değil, onları sağlamlaştırmak için kullanılıyor. Bu, Olimpiyatların insanlık ve gezegen için bir ilerleme ve gelişme gücü olma yönündeki hümanist ideallerinin gerisinde kalıyor. Ancak yapılan analizler sonucunda daha sürdürülebilir Olimpiyat Oyunları düzenlemenin mümkün olduğunu gösteriyor. Örneğimizde ve tüm göstergelerde olmasa bile bireysel olarak yüksek puan alan Olimpiyat Oyunları vardır. Bu sonuç, şüphelerin mega etkinliklerin asla sürdürülebilir olamayacağı iddiasını sorguluyor. Yine de, bu etkinliklerin sürdürülebilir geleceklere ilham verip onları etkileyebilmesi için Olimpiyat sürdürülebilirliğinde oyunu ilerletmek için keskin reformlar gerekiyor. Bu reformların hem kaynak girdisini azaltmayı hem de sürdürülebilir sonuçlar üretmek için Olimpiyat Oyunlarının yönetimini iyileştirmeyi hedeflemesi gerekiyor (Müller ve ark., 2021).

Spor kulüpleri, faaliyetleri toplumun fiziksel kültürü destekleme ve yayma açısından geniş anlamda anlaşılan ihtiyaçlarını karşılamayı amaçlayan bir grup oluşturur. Kamu yararına çalışan kuruluş statüsüne sahip kuruluşlar söz konusu olduğunda, yasal olarak tanımlanmış alanlarda faaliyet göstermeleri için ek bir yükümlülük yüklenir. Bu grubun özgüllüğü, muhasebeyle ilgili yönler söz konusu olduğunda da fark edilir. Spor kulübü yöneticilerinin hem finansal tabloların hem de esas raporun kalitesine ilişkin bilgilerinden yararlanmak önemlidir. Bu, kulübün imajının iyileştirilmesine katkıda bulunabilir ve bu da daha büyük veya yeni finansman kaynaklarının sürdürülmesi veya edinilmesi olasılığına dönüşebilir. Özellikle COVID-19 salgını altında çok önemli bir unsur olmuştur ve bu süre zarfında belirli bir spor kulübünün hayatta kalması spor organizasyonlarında ülkelerin başarısı için önemli görülmektedir (Goldmann, 2020).

Sonuç olarak hem ekonomik hem toplum hemde çevresel etkiler açısından uluslararası spor organizasyonlarının etkileri bulunmaktadır. Bu etkilerin araştırılması ve yorumlanması için akademik çalışmalar önemli yer tutmaktadır. Yapılan çalışmalar göstermektedir ki, spor organizasyonları toplumları birbiriyle kaynaştırmayı hedefleyen dostluk, kardeşlik ve kültürel etkileşim açısından önemli bir araç olarak devletler tarafından görülmektedir.

Bu etkilerin yanı sıra uluslararası spor organizasyonları düzenleyen ülkelerin hem ekonomik yönden gelir elde etmesi hem ülke tanıtımı ve prestiji hemde alt yapı hizmetlerinin yapılabilmesi için sağlanan finansla birlikte şehrin gelişimine katkı sunulması uluslararası spor organizasyonlarına ev sahibi olmayı cazip bir duruma sokmaktadır. Ancak unutulmamalıdır ki, bu tarz büyük spor etkinlikleri düzenlenirken planlamanın iyi bir şekilde yapılabiliyor olması gerekmektedir. Aksi takdirde yaşanabilecek olumsuzluklar çok büyük olabilir. Özellikle 2020 Tokyo Olimpiyatları pandemi nedeniyle iptal edilmiş ve 2021 yılında düzenlenmiştir. Organizasyona ev sahipliği yapan Tokyo şehiri seyirci bakımından dezavantajlı duruma düşmüş ve organizasyon öncesi planlamalar sekteye uğramıştır. Ancak tüm bu olumsuzluklara rağmen, organizasyon başarılı bir şekilde yönetilerek, bu zorlu şartlarda önemli bir prestij elde edilmiştir. Bunun yanı sıra son yıllarda spor organizasyonları ve uluslararası spor örgütlerinde üzerinde durulan çevreci bir yaklaşım bulunmaktadır. Bu çevreci yaklaşımla birlikte ev sahibi ülkelerin sürdürülebilir enerjiden çevreci tesislere kadar bir çok beklentinin karşılanması talep edilmektedir.

3.Kaynakça

1. Ayyildiz, E., Besler, H. K. (2022). Examination of social media addiction and sleep behavior of athletes: a study on athletes in universities. *Journal of Educational Issues*, 124-134.
2. Ayyildiz, E., Kayabeşler, H., Güllü, M., Yagin, F. H., Aldhahi, M. I., García-Grimau, E., & Al-Mhanna, S. B. (2023). Examining mindfulness and moral disengagement in doping: Perspective of Turkish wrestlers. *Frontiers in Psychology*, 14, 1142343.
3. Essex, S., Chalkley, B. (2010). *Urban transformation from hosting the Olympic Games*. Centre d'Estudis Olímpics (UAB).
4. Goldmann, K. (2020). Analysis of selected aspects of accounting in polish sports clubs with a public benefit organization status. *Journal of Physical Education and Sport*, 20(6), 3478-3484.
5. Geeraert, A., Alm, J., & Groll, M. (2014). Good governance in international sport organizations: an analysis of the 35 Olympic sport governing bodies. *International journal of sport policy and politics*, 6(3), 281-306.
6. Collins, A., Flynn, A. (2005). A new perspective on the environmental impacts of planning: A case study of Cardiff's International Sports Village. *Journal of Environmental Policy and Planning*, 7(4), 277-302.
7. Kay, T., & Spaaij, R. (2012). The mediating effects of family on sport in international development contexts. *International review for the sociology of sport*, 47(1), 77-94.
8. Müller, M., Wolfe, S. D., Gaffney, C., Gogishvili, D., Hug, M., & Leick, A. (2021). An evaluation of the sustainability of the Olympic Games. *Nature sustainability*, 4(4), 340-348.
9. Toohy, K., & Beaton, A. (2017). International cross-sector social partnerships between sport and governments: The World Anti-Doping Agency. *Sport management review*, 20(5), 483-496.
10. Zimbalist, A. (2020). *Circus maximus: The economic gamble behind hosting the Olympics and the World Cup*. Brookings Institution Press.
11. Trendafilova, S., McCullough, B., Pfahl, M., Nguyen, S. N., Casper, J., Picariello, M. (2014). Environmental sustainability in sport: Current state and future trends. *Global Journal on Advances Pure and Applied Sciences*, 3(1), 9-14.
12. Li, L. (2011). Theoretical exploration on the development path of sports industrial clusters in the western cities of China. In *Advances in Applied Economics, Business and Development: International Symposium, ISAEED 2011, Dalian, China, August 6-7, 2011, Proceedings, Part II* (pp. 362-369). Springer Berlin Heidelberg.